

Chapter

14

สภาพัฒนาการเมืองกับวาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด”*

Political Development Council and “Clean Thai Politic” Discourse

พงศ์ปริตตา ลิ้มวัฒนะกุล**

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “วาทกรรมการพัฒนาการเมืองของสภาพัฒนาการเมือง”

** นักศึกษาปริญญาโท สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “วาทกรรมการพัฒนาการเมืองของสภาพัฒนาการเมือง” ที่ผู้เขียนได้ศึกษาถึงการผลิตสร้างวาทกรรมการพัฒนาการเมืองไทยของสภาพัฒนาการเมือง หน่วยงานอิสระทางการเมืองที่ได้รับการก่อตั้งภายใต้เจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดจากผลพวงของการทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 โดยในบทความเรื่องนี้ ผู้เขียนต้องการนำเสนอการใช้วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” ของสภาพัฒนาการเมืองในการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ “ประชาธิปไตยใสสะอาด” (ซึ่ง ธงชัย วินิจจะกูล อธิบายไว้ว่า เป็นสภาวะทางการเมืองของประเทศไทยยุคหลัง พ.ศ. 2549 ที่กลุ่มชนชั้นนำ ผู้มีการศึกษาในเมือง และกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่มีความคิดต่อต้านนักการเมืองและระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน พยายามชำระล้างการเมืองให้ปลอดจากพฤติกรรมฉ้อฉลของนักการเมืองด้วยการใช้วาทกรรมต่าง ๆ และยกย่องการเมืองของ “คุณธรรม” ในการต่อสู้) โดยผู้เขียนได้ศึกษาจากข้อมูลผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ จากเอกสารรายงานประจำปีและรายงานการประชุมสภาพัฒนาการเมือง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สภาพัฒนาการเมือง ถือเป็นหน่วยงานที่สะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองเรื่อง “ประชาธิปไตยใสสะอาด” อย่างชัดเจน โดยบทบาทของสภาพัฒนาการเมืองต่ออุดมการณ์นี้ คือ การเป็นกลไกตามกฎหมายที่คอยทำหน้าที่ผลิตสร้างและช่วงใช้วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” เพื่อมาค้ำจุนอุดมการณ์ดังกล่าวไว้ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมให้ “ความรู้” เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทางการเมือง การให้รางวัลด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้คนกลุ่มต่าง ๆ และการพยายามผลักดันให้เกิดองค์กรและกลไกทางกฎหมายอื่น ๆ ในการสอดส่องพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฯลฯ

คำสำคัญ: สภาพัฒนาการเมือง/ การวิเคราะห์วาทกรรม/ การเมืองไทย/ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

Abstract

This article is a part of a thesis on "The Political Development Discourse of Political Development Council," the study that focus on Thai political development discourse that produced by Political Development Council (PDC) - a political organization that establish under intention of Constitution of the Kingdom of Thailand, BE 2550 (2007), the constitution that made by the aftermath of 2006 coup d'état in Thailand. For this article, I would like to present the using of "clean Thai politic" discourse of PDC to fight for "clean democracy" ideology (Thongchai Winichakul explained that this ideology is Thailand's political condition after 2006 coup d'état which Thai elites, educated people in capital, and the conservatives that are anti-politicians and representative democracy try to clean Thai politic from politicians' corruption behavior by use discourse and praise the politics of "moral"). For the research method, I studied data about PDC's works and activities from its annual reports, and proceedings. The result of this research shows that PDC is an organization that clearly reflects the political ideology of "clean democracy", the PDC's role for this ideology is a legal mechanism that produces and use "clean Thai politic" discourse to sustain the ideology by using many of activities, such as provide "knowledge" about political moral and ethics, reward the people that have moral and ethics, make the legal mechanism and other organization to check the politicians and state officers' behavior, etc.

Keywords: Political development council/ Discourse analysis/
Thai Politic/ Anti-corruption

บทนำ: วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” ●●●●●●●●●●

ในงานที่ชื่อ “ข้ามไม่พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา” ธงชัย วินิจจะกุล อธิบายสภาวะการเมืองไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ว่าเป็นการเมืองที่มีฝ่ายอภิชน-ชนชั้นนำ ชาวกรุงมีการศึกษา และประชาชนที่สมาทาน “ด้านอนุรักษ์นิยมแบบชนชั้นนำ” ออกมากระตือรือร้นต่อสู้กับกลุ่มนักการเมืองฉ้อฉล เพื่ออุดมการณ์ที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบใสสะอาด” ที่มีจุดประสงค์ในการทำให้การเมืองไทย “สะอาด” และสุจริต ปราศจากพฤติกรรม “ซีโกง” ของนักการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (ธงชัย วินิจจะกุล, 2550, หน้า 32) โดยมีอาวุธเป็นวาทกรรมชุดต่าง ๆ ที่สร้างภาพด้านลบของนักการเมือง และประชาธิปไตยแบบตัวแทน รวมถึงทำลายความชอบธรรมของเสียงข้างมากจากการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหาว่า ผลการเลือกตั้งทุกครั้งเป็นผลที่ไม่มีคุณภาพเพราะมาจากการซื้อเสียงเป็นหลัก การนิยามว่าการเลือกตั้งไม่ใช่ทุกอย่างของระบบประชาธิปไตย การเชิดชูการเมืองเรื่องคุณธรรม รวมไปถึงการกล่าวหานักการเมืองทุกคนเป็นนักคอร์รัปชัน (ธงชัย วินิจจะกุล, 2550, หน้า 47)

ผลผลิตรูปธรรมของอุดมการณ์นี้ คือ รัฐธรรมนูญที่ถูกออกแบบมาเพื่อขำระล้างนักการเมืองและการเลือกตั้งของนักการเมือง (ธงชัย วินิจจะกุล, 2550, หน้า 46-47) อันจะเห็นตัวอย่างได้จากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่ได้เต็มไปด้วยมาตรการต่าง ๆ และองค์กรอิสระที่ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อสอดส่องและจำกัดพฤติกรรมการทำเพื่อตัวเอง (Self-serving behavior) ของนักการเมือง (Shigetomi, 2010)

Shigetomi (2010) ได้อธิบายถึงที่มาของอุดมการณ์เช่นนี้ว่า มาจากความเชื่อที่ว่า นักการเมืองโดยพื้นฐานแล้วคอร์รัปชันเป็นนิสัย มีแนวโน้มที่จะซื้อเสียงเพื่อผลการเลือกตั้ง และเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็มุ่งจะตักตวงความมั่งคั่งให้ตัวเอง ซึ่งความเชื่อนี้นำไปสู่การกล่าวหาผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง โดยเฉพาะชนชั้นล่างผู้เป็นฐานเสียงของนักการเมืองและพรรคการเมือง ว่าเป็น

“มวลชนไร้การศึกษา” (Ignorant masses) ที่มักถูกหลอกโดยนักการเมือง ขยายเสียงให้ไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้ที่จ่ายเงินให้ตนเท่านั้น

การขยายวง “คู่ต่อสู้” ให้ครอบคลุมไปถึงผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งชนชั้นล่าง ทำให้ผู้สมานานอุดมการณ์นี้ต้องเจอศึกหนักในสนามการเลือกตั้งทั่วไป ที่เทียบกันด้วยจำนวนเป็นหลัก เมื่อขนาดประชากรของตนเทียบไม่ได้กับ จำนวนของชนชั้นล่างผู้สนับสนุนประชาธิปไตยแบบตัวแทน พวกเขาจึงต้อง สร้างวาทกรรมเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยที่ดี” และ “การเมืองที่ดี” เสียใหม่ เช่น การสร้างความหมายของการเลือกตั้งว่าไม่ใช่ทั้งหมดของประชาธิปไตย และการเลือกตั้งในปัจจุบันจะทำให้ได้แต่นักการเมืองเลวเข้ามาทุจริตวนเวียน “ไม่รู้จบ และต้องหันไปพึ่งพิงระบบการสรรหาตัวแทน “คนดี” จากกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการเลือกตั้ง (หรือที่ Shigetomi อธิบายว่าเป็น กลุ่มที่ไม่มีความสามารถพอที่จะลงเลือกตั้ง*) เข้าไปปกครองบ้านเมือง ประกอบการยึดโยงตนเองกับสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อสร้างความชอบธรรม ให้กับอุดมการณ์ดังกล่าว ดังที่เคยเกิดขึ้นแล้วในแนวคิด “การเมืองใหม่” ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในช่วงปี พ.ศ. 2551 (พันธมิตรฯ คิดนอกกรอบ การเมืองใหม่ “70:30 เป็นแค่ตุ๊กตา”, 2551) เป็นต้น

จากการพิจารณางานเขียนของธงชัยและ Shigetomi ทำให้เราเห็น สถานะการเมืองไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ว่าเป็นการเมืองของการ ต่อสู้กันระหว่างตัวละครหลักอย่าง กลุ่มอภิชน-ชนชั้นนำ ผู้มีการศึกษาในเมืองหลวง รวมถึงประชาชนชนชั้นอื่น ๆ ที่สมานานความคิดแบบอนุรักษนิยม ของชนชั้นนำ โดยมีปฏิปักษ์เป็นนักการเมืองผู้ฉ้อฉล ซึ่งเป็นตัวแทนของ การเลือกตั้งและระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน รวมไปถึงผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ชนชั้นล่างที่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่ค้ำจุนบรรดานักการเมืองให้ยังคง “โกงชาติ บ้านเมือง” ผ่านการเลือกตั้งในระบบที่เต็มไปด้วยการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

* แปลจาก “people who would ordinarily be unable to run for election”

เสียงข้างมากที่นักการเมืองได้รับเลือกมา จึงไม่ใช่เสียงที่บริสุทธิ์แต่เป็นเสียงที่มาจากความโลภของชนชั้นล่าง โดยจุดประสงค์ของการต่อสู้ คือการชำระล้างการเมืองไทยให้ “สะอาด” “บริสุทธิ์” เป็นการเมืองของคุณธรรมและจริยธรรมอันปราศจากนักการเมืองซีโกงและระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ตนไม่เห็นชอบ

แต่อย่างไรก็ตาม การต่อสู้กับระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่จำเป็นต้องใช้จำนวนและความชอบธรรมของเสียงข้างมากเป็นตัวตัดสินทำให้พวกเขาเสียเปรียบอยู่ไม่น้อย วิธีการที่พวกเขาต่อสู้จึงเป็นการเข้าไปพึ่งพิงระบบการแต่งตั้ง “คนดี” ที่ไม่ยึดโยงกับเสียงส่วนใหญ่ของชนชั้นอื่น แต่เป็นเสียงส่วนน้อยที่ตนเห็นชอบ และใช้ปฏิบัติการทางวาทกรรม สร้างการนิยาม “การเมืองที่ดี” แบบใหม่ ๆ ขึ้นมา ประกอบกับการใช้เครื่องมือที่แฝงไปด้วยอำนาจนำอื่น ๆ เช่น กฎหมายหรือหน่วยงานอิสระ เข้ามาชำระล้าง สอดส่อง และจำกัดพฤติกรรมของนักการเมืองและระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

บทความนี้ต้องการนำเสนอการใช้ (สิ่งที่ผู้เขียนขอเรียกอย่างรวบยอดว่า) วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” ในการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ “ประชาธิปไตยใสสะอาด” ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยศึกษาจากกรณีของ สภาพัฒนาการเมืองหน่วยงานอิสระทางการเมืองที่ได้รับการก่อตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดจากผลพวงของการทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สภาพัฒนาการเมือง

สภาพัฒนาการเมือง เป็นหน่วยงานอิสระที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2551 ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (มาตรา 78 (4) และมาตรา 303 (1) ของรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550, หน้า 23 และ 123-124) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 3) ส่งเสริมประชาชนให้มีความเข้มแข็งทางการเมือง (มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง, 2551, หน้า 2) รวมถึงมีอำนาจหน้าที่สำคัญ ได้แก่ 1) จัดทำแผนพัฒนาการเมือง 2) เสริมสร้างวัฒนธรรมอันดีทางการเมืองและวิถีชีวิตประชาธิปไตย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) ส่งเสริมและพัฒนาการเมืองที่เกี่ยวกับสถาบันการเมืองและการปกครอง และ 4) ส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง (มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง, 2551, หน้า 2-4)

ตัวละครสำคัญของสภาพัฒนาการเมืองประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจาก 7 ที่มาด้วยกัน (มาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง, 2551, หน้า 4) ได้แก่

1. ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม ที่เป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมซึ่งรวมกันเป็นสภาองค์กร “ชุมชนตำบล” จังหวัดละ 1 คน รวม 77 คน
2. ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมที่จัดแจ้งการจัดตั้งกับสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง 16 คน
3. หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรค พรรคละ 1 คน

4. หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนหัวหน้าพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เลือกกันเองให้เหลือ 2 คน

5. ประธานคณะกรรมการกิจการกิจการวุฒิสภาและประธานคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา เลือกกันเองให้เหลือ 1 คน

6. สมาชิกโดยตำแหน่ง จำนวน 6 คน

7. ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อประชาชน ทั้งด้านวิชาการหรือประสบการณ์จริง จำนวน 10 คน

โดยมีเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งสมาชิกและเลขานุการสภาพัฒนาการเมืองอีก 1 คน

สภาพัฒนาการเมืองแต่ละชุดมีวาระการดำรงตำแหน่งชุดละ 4 ปี โดยมีเงื่อนไขคือ สมาชิกในส่วนของผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมทั้งสองประเภทและในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ จะไม่สามารถดำรงตำแหน่งสมาชิก 2 วาระติดต่อกันได้ (มาตรา 14 ของพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง, 2551, หน้า 7) ซึ่งปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) สภาพัฒนาการเมืองปฏิบัติหน้ามาแล้ว 2 ชุดด้วยกัน โดยมี สุจิต บุญบงการ เป็นประธานสภาชุดที่หนึ่ง (พ.ศ. 2552-2555) และธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ เป็นประธานสภาชุดที่สอง (พ.ศ. 2556-2559)

การดำเนินการของสภาพัฒนาการเมืองจะอยู่ในรูปแบบของสภาที่ขับเคลื่อนด้วยการประชุมและการบริหารโครงการตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ โดยจะกระทำผ่านคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่แต่งตั้งขึ้นโดยสภาเป็นหลัก (มาตรา 20 ของพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง, 2551, หน้า 8)

สภาพัฒนาการเมืองกับการสร้าง/ ใช้วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด”

สภาพัฒนาการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับวาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” โดยตรงผ่านวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ที่กำหนดให้สภาทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ “ส่งเสริมและพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม และประสานงานกับผู้ตรวจการแผ่นดิน สถาบันการเมือง และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม” (มาตรา 3 (ก) ของพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง, 2551, หน้า 3) นอกจากนี้ “แผนพัฒนาการเมือง” ที่สภาพัฒนาการเมืองจะต้องจัดทำตามที่กำหนดไว้ในอำนาจหน้าที่ ก็มีเนื้อหาบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมนี้โดยตรง กล่าวคือ ในแผนแม่บทพัฒนาการเมือง ที่จัดทำโดยคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและยกร่างแผนแม่บทพัฒนาการเมือง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือเป็นแผนต้นแบบที่สภาพัฒนาการเมืองใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ ก็ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นวาทกรรมนี้ 2 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 คุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำและนักการเมือง และยุทธศาสตร์ที่ 4 ธรรมาภิบาลทางการเมืองและการบริหาร (คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและยกร่างแผนแม่บทพัฒนาการเมือง, 2550, หน้า 35)

จากการสำรวจข้อมูลผลงาน รายงานการประชุม รวมถึงแถลงการณ์ต่าง ๆ ของสภาพัฒนาการเมืองทั้งสองชุด ทำให้เห็นว่า สภาพัฒนาการเมืองผลิตสร้าง/ ช่วงใช้วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” ผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การจัดเวทีเสวนา/ สัมมนา/ ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างความสัมพันธ์หรือเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ๆ การให้รางวัลดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการจัดเวทีเสวนา สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ถือเป็นรูปแบบกิจกรรมที่สภาพัฒนาการเมืองใช้ในการต่อยอดว่าทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” มากที่สุด และเป็นประจำเกือบทุกปี ดังนี้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 จัดงาน “14 ตุลาคม 16: 36 ปี วิถีประชาธิปไตยไทย” ร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ และผลักดันให้ประเด็นการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐเป็นวาระแห่งชาติ (รายงานประจำปี 2551-2552 สภาพัฒนาการเมือง, 2553, หน้า 46)* และจัดอภิปรายเชิงวิชาการเรื่อง “จริยธรรมทางการเมืองกับประชาธิปไตยไทย” โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของจริยธรรมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รายงานประจำปี 2551-2552 สภาพัฒนาการเมือง, 2553, หน้า 46-47)**

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจัดเวทีเสวนาหัวข้อ “คุ้ยคราบเครื่องเรื่องธรรมาภิบาล” เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม (รายงานประจำปี 2553 สภาพัฒนาการเมือง, 2554, หน้า 44)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครือข่ายด้านการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ โดยจัดเวทีเสวนาในระดับภูมิภาค 5 เวทีเพื่อสร้าง “เครือข่าย

* งานนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2552 ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ประกอบไปด้วยการจัดเวทีเสวนาเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การแสดงละครเวทีสะท้อนคุณธรรมจริยธรรม และการผลิตหนังสือเผยแพร่ความรู้ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ

** จัดเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2552 ณ โรงแรมดิวันนา กรุงเทพฯ

คุณธรรม” และจัดเวทีเสวนาส่วนกลางอีก 1 เวทีภายใต้ชื่อ “จาก 14 ตุลา สู่... การเมืองสีขาว” เพื่อให้เครือข่ายจากทุกภูมิภาคนครลงค์ให้การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2554 มีความโปร่งใสยิ่งขึ้น (รายงานประจำปี 2554 สภาพพัฒนาการเมือง, 2555, หน้า 37-38) และจัดเสวนาเรื่อง “การขับเคลื่อนประมวลจริยธรรมสู่การปฏิบัติ” ร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (รายงานประจำปี 2554 สภาพพัฒนาการเมือง, 2555, หน้า 51)*

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จัดเวทีนำร่องการนำหลักธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ภาคประชาสังคมและเครือข่าย และจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และความเข้าใจเรื่อง “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” (Conflict of interest) (อมรศักดิ์ กิจพานิชย์ และคณะ, บรรณาธิการ, 2557, หน้า 29)

และปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 จัดสัมมนา เรื่อง “การปฏิรูปเพื่อเพิ่มพลังคุณธรรมจริยธรรมของแผ่นดิน” ร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ และสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (อุษณีย์ เกษมสันต์, 2558, หน้า 78) และจัดเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสถาบันการเมืององค์กรสถานศึกษาและท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล” โดยจัดในพื้นที่ 6 จังหวัด (อุษณีย์ เกษมสันต์, 2558, หน้า 86)

สำหรับการสร้างความสัมพันธ์หรือเครือข่ายด้านคุณธรรมจริยธรรมกับหน่วยงานอื่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม จริยธรรม และวิถีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภา

* จัดเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2554

พัฒนาการเมือง เข้าพบธีระ สลักเพชร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมในขณะนั้น เพื่อผลักดันประเด็นการส่งเสริมวัฒนธรรมจริยธรรมและวิถีประชาธิปไตยเป็นวาระแห่งชาติ (รายงานประจำปี 2551-2552 สภาพัฒนาการเมือง, 2553, หน้า 47) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 สภาพัฒนาการเมืองจัดสัมมนาคุณธรรมร่วมกับศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) และภาคีเครือข่าย (อมรศักดิ์ กิจพาณิชย์ และคณะ, 2557, หน้า 28)

สำหรับการให้รางวัลดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม ถือเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สภาพัฒนาการเมืองดำเนินการเป็นประจำ โดยมีการมอบรางวัลให้กับผู้นำและนักการเมืองดีเด่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 (รายงานประจำปี 2553 สภาพัฒนาการเมือง, 2554, หน้า 43) มอบรางวัลเยาวชน ผู้นำชุมชน และนักการเมืองท้องถิ่นดีเด่นด้านธรรมาภิบาลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 (รายงานประจำปี 2554 สภาพัฒนาการเมือง, 2555, หน้า 51) มอบรางวัลคนดีมีคุณธรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 (อมรศักดิ์ กิจพาณิชย์ และคณะ, บรรณาธิการ, 2557, หน้า 28) และมอบรางวัลเยาวชนดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 (อุษณีย์ เกษมสันต์, 2558, หน้า 86)

ในส่วนของกิจกรรมอื่น ๆ นั้น ได้แก่ การจัดทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาลพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับธรรมาภิบาลทางการเมืองและการบริหารในหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำสื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การถอดบทเรียนพื้นที่ธรรมาภิบาล และการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพวิทยากรถ่ายทอดหลักสูตรธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในท้องถิ่น

นอกจากกิจกรรมตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่แล้ว สภาพัฒนาการเมืองยังได้สร้างและต่อยอดกิจกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” ผ่านการแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาพัฒนาการเมือง การออกข้อเรียกร้อง และการออกข้อเสนอต่อสถานการณ์ทางการเมืองเฉพาะหน้า

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ซึ่งตรงกับสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (สิงหาคม 2554 - พฤษภาคม 2557) ในการประชุมสภาพัฒนาการเมือง สมัยวิสามัญ ครั้งที่ 2/ 2556 ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ประธานสภาพัฒนาการเมือง ในขณะนั้น ได้เสนอให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาเนื้อหาในข้อเสนอเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Civic Education) ซึ่งสภาพัฒนาการเมืองตั้งใจจะนำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี โดยที่ประชุมได้อภิปรายและมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่สะท้อนให้เห็นว่าทหกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” ดังนี้

*“1. ให้มีการยื่นข้อเสนอเพิ่มเติมให้กับกระทรวง
ศึกษาธิการในการนำวิชาประวัติศาสตร์หน้าที่พลเมืองและ
คุณธรรมจริยธรรม กลับมาบรรจุไว้ในการเรียนการสอนดั้งเดิม
และนำเรื่องแผนพัฒนาการเมืองมาบรรจุเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตร
การเรียนการสอนด้วย*

*2. ให้เพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องการคอร์รัปชัน การจัดการ
ความขัดแย้ง คุณธรรมจริยธรรม หน้าที่พลเมือง
และประวัติศาสตร์ ไว้ในข้อเสนอการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น
พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Civic Education)”*

โดยที่ประชุมมีมติโดยฉันทานุมัติเห็นชอบข้อเสนอดังที่ประธานสภาพัฒนาการเมืองนำเสนอ และให้เพิ่มเติมประเด็นจากข้อเสนอแนะทั้งสองข้อลงในข้อเสนอดังกล่าวด้วย (รายงานการประชุมสภาพัฒนาการเมือง สมัยวิสามัญ ครั้งที่ 2/2556, หน้า 30)

ต่อมา ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ชุมนุมทางการเมืองเพื่อขับไล่

รัฐบาลยิ่งลักษณ์ สถาปนาการเมืองได้ประกาศตอบรับแนวคิด “3 สภา” ของ พระสุวิทย์ ธีรธมโม หรือพระพุทธรักษาธรรม หนึ่งในแกนนำการชุมนุมของ กปปส. ซึ่งเป็นแนวคิดที่แสดงให้เห็นวาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” อย่างชัดเจน โดยในวันที่ 31 มีนาคม 2557 สถาปนาการเมืองได้นิมนต์พระพุทธรักษาธรรม มาเสวนาเพื่อหาทางออกประเทศด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งพระพุทธรักษาธรรม ได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาทั้งสองด้านต้องแก้ไขที่พฤติกรรมมนุษย์ พร้อมกับเสนอให้มีแผนแม่บทจัดตั้งสภา 3 สภา ได้แก่ สภาศีลธรรมคุณธรรม แห่งชาติ สภาชวาณาและเกษตรกรแห่งประเทศไทย และสภาพลังงานและ ทรัพยากร ธรรมชาติ โดยมีจุดประสงค์เพื่อ “สร้างหลักคิด ศีลธรรม จริยธรรม ให้แก่นักการเมือง นักวิชาการ และสื่อมวลชน เนื่องจากที่ผ่านมากฎหมายยังไม่ สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้” โดยตั้งใจที่จะบรรจุแนวคิดนี้ ไว้ในแผนแม่บทสถาปนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ (อุษณีย์ เกษมสันต์, 2558, หน้า 82)

ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2558 หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ก่อรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลยิ่งลักษณ์ และประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. ซึ่งต่อมาได้รับมติจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสาธารณะว่าจะปฏิรูปประเทศไทยในหลายมิติ (นโยบายนี้ถูกเน้นย้ำอย่างเป็นทางการอีกครั้งในการแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี ประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ในเรื่องการจัดตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ ดู คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี: พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2557, หน้า 20-21) สถาปนาการเมืองก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ แนวทางและส่งเสริมการปฏิรูปประเทศขึ้นมา เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการ ปฏิรูปประเทศส่งด้านให้กับรัฐบาล คสช. (อุษณีย์ เกษมสันต์, 2558, หน้า 114) ได้แก่

1. ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน
2. ด้านการกระจายอำนาจและปกครองท้องถิ่น
3. ด้านการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม
4. ด้านการเมืองการปกครอง

โดยในด้านที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันนั้น มีเนื้อหาสำคัญคือ 1) เสนอให้นำหลักสูตรการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันมาใช้ในการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชน 2) สนับสนุนให้ออกพระราชบัญญัติคุณธรรมแห่งชาติเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วม 3) เพิ่มโทษของผู้กระทำความผิดฐานทุจริตคอร์รัปชันให้ครอบคลุมถึงเครือญาติของผู้กระทำผิด และขยายอายุความไปจนถึง 30 ปี หรือไม่มีอายุความ และ 4) เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยจะต้องทำให้มีความเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองด้วย (อุษณีย์ เกษมสันต์, 2558, หน้า 83)

นอกจากนั้นในเดือนเดียวกัน สภาพัฒนาการเมืองยังได้ออกข้อเรียกร้องอีกหนึ่งฉบับไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คสช. และคณะรัฐมนตรีให้นำมาตรการการใช้การแสดงรายการภาษีเงินได้ มาใช้ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หนี้สิน หรือฐานะความเป็นอยู่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเพิ่มคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกวุฒิสภาและรัฐมนตรี ว่าจะต้องแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างน้อยหลังไม่น้อยกว่า 5 ปี และให้สิทธิ์ประชาชนในการร้องขอข้อมูลรวมทั้งติดตามการตรวจสอบการแสดงรายการภาษีเงินได้ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ (สพม. จี้ใช้มาตรการภาษีปราบทุจริต, 2558)

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้เห็นว่า สภาพพัฒนาการเมืองถือเป็นตัวละครสำคัญตัวหนึ่งในสนามการต่อสู้เพื่อการสร้างอุดมการณ์ “ประชาธิปไตยใสสะอาด” โดยตัวสภาพพัฒนาการเมืองเองนั้น ถือเป็นกลไกหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อติดตาม สอดส่อง พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักการเมือง รวมไปถึงผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของสภาพพัฒนาการเมืองเอง ที่มีการบัญญัติปกป้องไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้อง “ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ” และอีกด้านหนึ่ง สมาชิกสภาพพัฒนาการเมืองก็มีส่วนในการสร้างวาทกรรมที่เข้ามากำหนดความรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับ “การเมืองที่ดี” หรือ “การเมืองที่พัฒนา” ว่าจะต้องมีลักษณะตามอุดมการณ์ “ประชาธิปไตยใสสะอาด” ดังกล่าว ผ่านปฏิบัติการเชิงวาทกรรมที่อยู่ในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับปฏิบัติการเชิงวาทกรรมที่เด่นชัดที่สุด คือ การจัดเสวนา สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายด้าน “คุณธรรม” กับหน่วยงานอื่น และการให้รางวัลดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ “ความรู้” “ความเข้าใจ” ในประเด็นดังกล่าวแก่สาธารณชน และผลักดันประเด็นนี้ให้กลายเป็น “วาระแห่งชาติ”

สำหรับการให้ “ความรู้” และ “ความเข้าใจ” นั้น ในทางทฤษฎีวาทกรรมถือว่าเป็นปฏิบัติการทางอำนาจในการสร้าง “ความจริง” เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ “ความรู้” ที่มีอำนาจสนับสนุน จะสามารถอ้างตนได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรมชาติ หรือเป็นระเบียบวินัย (Discipline) ที่ผู้คนต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้น จะต้องถูกฝึกฝน ตัดนิสัย หรือลงโทษ (ธงชัย วินิจจะกุล, 2558, หน้า 167) ซึ่งสภาพพัฒนาการเมืองเองก็ได้นำปฏิบัติการทางอำนาจนี้มาใช้ในการสร้างวาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” อย่างชัดเจนในหลายกิจกรรม เช่น การจัดอภิปรายเชิงวิชาการเรื่อง “จริยธรรมทางการเมืองกับ

ประชาธิปไตยไทย” จัดเวทีเสวนาหัวข้อ “คุยครบเครื่องเรื่องธรรมาภิบาล” การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพวิทยากรถ่ายทอดหลักสูตรธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติในท้องถิ่น รวมถึงที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ การเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ นำวิชาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมาบรรจุในการเรียนการสอนทางการ และให้เพิ่มเนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน และคุณธรรมจริยธรรม ไว้ในข้อเสนอ Civic Education ของตนเองด้วย

นอกจากนั้น สภาพพัฒนาการเมืองยังมีปฏิบัติการที่แสดงถึงความพยายามในการสร้างเครื่องมือในการสอดส่องพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ทางการเมือง รวมถึงการสร้างมาตรฐานเกี่ยวกับหลักการว่าด้วยการเมืองที่ดี ในหลายกิจกรรมด้วย ได้แก่

1. การจัดทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาลพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับธรรมาภิบาลทางการเมืองและการบริหารในหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การตอบรับแนวคิดการจัดตั้งสภาศีลธรรมคุณธรรมแห่งชาติ เพื่อสร้างหลักคิด ศีลธรรม จริยธรรม ให้แก่นักการเมือง นักวิชาการ และสื่อมวลชนของพระพุทธอิสระ
3. การเสนอให้จัดทำพระราชบัญญัติคุณธรรมแห่งชาติ การเพิ่มโทษของผู้กระทำความผิดฐานทุจริตคอร์รัปชันให้ครอบคลุมถึงเครือญาติของผู้กระทำความผิด และขยายอายุความไปจนถึง 30 ปี หรือไม่มีอายุความ และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่าง ๆ ตามข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ต่อ คสช.
4. การจัดทำข้อเรียกร้องเกี่ยวกับมาตรการการใช้การแสดงรายการภาษีเงินได้ มาใช้ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บทสรุป

จากการศึกษาในบทความนี้ จะเห็นได้ว่า สภาพพัฒนาการเมือง ถือเป็นหน่วยงานที่เป็นภาพสะท้อนของการเมืองไทยหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ที่เต็มไปด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองเรื่อง “ประชาธิปไตยใสสะอาด” ตามที่ธงชัย วินิจจะกุล รวมถึง Shigetomi จำกัดความไว้อย่างชัดเจน โดยบทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองต่ออุดมการณ์นี้คือ การเป็นกลไกตามกฎหมายที่คอยทำหน้าที่ผลิตสร้างและช่วงใช้วาทกรรม “การเมืองไทยใสสะอาด” เพื่อมาค้าจุนอุดมการณ์ดังกล่าวไว้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมการเสวนา สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง การทำตัวเป็นผู้สร้าง “ความรู้” เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทางการเมืองต่าง ๆ และคอยนิยามสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองที่ดี” หรือ “การเมืองที่พัฒนา” ผ่านทางการผลักดันให้เกิดหลักสูตรและข้อเสนอทางการศึกษา การให้รางวัลด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้คนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างมาตรฐานสิ่งที่เรียกว่า “คนดี” ทางการเมืองขึ้นมา และการพยายามผลักดันให้เกิดกลไกและเครื่องมืออื่น ๆ ในการสอดส่องพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การพยายามผลักดันให้มีกฎหมายที่ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือการเห็นชอบกับแนวคิดสภาศีลธรรมจริยธรรมของพระพุทธอิสระ เป็นต้น

การทำหน้าที่เป็น “ร่างทรง” ให้กับวาทกรรมดังกล่าว ของสภาพพัฒนาการเมือง ทำให้เห็นภาพสะท้อนวงการการพัฒนาการเมืองไทยในปัจจุบันว่ามีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญต่อการ “ชำระล้าง” การเมืองไทยให้ “บริสุทธิ์” จากการโกงยิ่งขึ้น วาทกรรมดังกล่าวยังคงล่องลอยและลงมาจับอยู่ในปฏิบัติการทางภาษารูปแบบต่าง ๆ เช่น ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดย คสช. ที่จัดทำโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ที่มี มิชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธาน ก็มีการชูประเด็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวสามารถใช้ “ปราบโกง” นักการเมืองได้ ด้วยการ “วางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และขจัด

การทุจริตและประพฤตินิยมชอบที่เข้มงวดเด็ดขาด” การศึกษาแนวโน้มทางการเมืองไทยด้วยการวิเคราะห์วาทกรรมเช่นนี้ จึงทำให้เราเห็นถึงปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ทำให้เราเชื่อว่าการพัฒนาการเมืองคืออะไร และอะไรคือการเมืองไทยที่ “ดี” ซึ่งการวิเคราะห์เช่นนี้จะนำไปสู่การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ได้ว่า การเมืองที่ดีเหล่านี้ ดีด้วยตัวของมันเอง หรือเป็นความดีของกลุ่มใดชนชั้นใดเท่านั้น กันแน่

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและยกร่างแผนแม่บทพัฒนาการเมือง. (2550). *แผนพัฒนาการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี: พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2557). กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

ธงชัย วินิจจะกุล. (2550). ข้ามไม่พ้นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา: ประชาธิปไตย แบบใสสะอาดของอภิชนกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549. ใน ธนาพล อิวสกุล และคณะ (บรรณาธิการ), รัฐประหาร 19 กันยายน: รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพฯ: ฟ้าเดียวกัน.

ธงชัย วินิจจะกุล. (2558). การศึกษาประวัติศาสตร์แบบสาแหวก: วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ของฟูโกต์, ใน อนุสรณ์ อุณโณ, จันทน์ เจริญศรี และ สลิสยา ยุกตะนันท์ (บรรณาธิการ), อ่านวิพากษ์ มิเชล ฟูโกต์ (หน้า 127-178). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551. (มกราคม, 29, 2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. 125 (24ก).

พันธมิตรฯ คัดนอกกรอบ การเมืองใหม่ “70:30 เป็นแค่ตุ๊กตา”. วันที่ค้นข้อมูล 5 กันยายน 2551, เข้าถึงได้จาก <http://positioningmag.com/11150>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (สิงหาคม, 24, 2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. 124 (47ก).

รายงานการประชุมสภาพัฒนาการเมือง สมัยวิสามัญ ครั้งที่ 2/2556

รายงานประจำปี 2553 สภาพัฒนาการเมือง. (2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง.

รายงานประจำปี 2554 สภาพัฒนาการเมือง. (2555). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง.

อุษณีย์ เกษมสันต์. (บรรณาธิการ). (2558). รายงานประจำปี 2557 สภาพัฒนาการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง.

อมรศักดิ์ กิจพานิชย์, สมเกียรติ นาคระโทก, เนติลักษณ์ นีระพล และสุภิสรา กูตือราแม. (บรรณาธิการ), (2557). รายงานประจำปี 2556 สภาพัฒนาการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง.

สพม. จี้ใช้มาตรการภาษีปราบทุจริต. (2558). *Independent News Network*. วันที่ค้นข้อมูล 27 กรกฎาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.innnews.co.th/shownews/show?newscode=634932>

Shigetomi, S. (2010, August). Political turmoil in Thailand: The historical position. *Institute of Developing Economies-Japan External Trade Organization*. Retrieved August 30, 2015, from <http://www.ide.go.jp/English/Research/Region/Asia/pdf/20100524.pdf>

